

Systematic and Mechanism of Preparation Supporting System in Agricultural Standard Certification for Suphan Buri Farmers

Tantus Piekkoontod^{1,*}, Rungkiat Kawpet¹, Tita Foophow²

ABSTRACT

The objective of this research was to develop a system and mechanism aimed at enhancing the efficiency and promotion of the standard safety agricultural production processes within the fisheries, crops, and livestock sectors. The study identified a significant gap in farmers' knowledge and understanding of Good Agricultural Practices (GAP) and the associated benefits. As a result, the research team implemented a two-step process to address these issues.

The first step involved raising awareness and knowledge among farmers regarding the production of safe agricultural products. This was achieved through a comprehensive public relations campaign and educational initiatives. As a result, 86 percent of farmers gained a better understanding of GAP and the advantages it offers, highlighting the importance of producing safer agricultural products. This newfound knowledge has motivated them to incorporate GAP principles into their agricultural processes and prepare for the certification of safe agricultural products. Next step focused on marketing and promoting the distribution channels for safe agricultural products. Collaborating with agricultural officials at the district and provincial levels, 82 percent of farmers were educated on how to adapt their products to meet safety standards and attain higher prices and profits. This process enabled farmers to expand their market reach and capitalize on their knowledge of safety agricultural practice.

In particular, the research has succeeded in bridging the gap in knowledge and understanding among farmers, empowering them to embrace safety agricultural practices and explore more lucrative distribution channels. This contributes to the overall goal of increasing efficiency and promoting the standard production of safety agricultural products in the fisheries, crops, and livestock sectors

Keywords: Agricultural Standard Certification, Systematic and Mechanism of Preparation Supporting System, Suphan Buri

Published Online: 4 December 2024

ISSN: 3057-0778

Tantus Piekkoontod^{1,*}

¹Faculty of Science and Technology,
Suan Dusit University
(Tantus_pie@dusit.ac.th)

Rungkiat Kawpet¹

¹Faculty of Science and Technology,
Suan Dusit University
(Rungkiat_Kaw@dusit.ac.th)

Tita Foophow²

²School of Culinary Arts
Suan Dusit University
(Tita_Foo@dusit.ac.th)

*Corresponding Author

Received date: 19 March 2024

Revised date: 15 November 2024

Accepted date: 20 November 2024

ระบบและกลไกสนับสนุนการเตรียมความพร้อมเพื่อการตรวจรับรอง มาตรฐานการเกษตรสำหรับเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี

แทนทัศน์ เพียกขุนทด^{1*} รุ่งเกียรติ แก้วเพชร¹ และจิตา พูเฒ่า²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสร้างระบบและกลไกเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพส่งเสริมกระบวนการมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยในกลุ่มประมง พืช และปศุสัตว์ โดยการประเมินศักยภาพของเกษตรกรและจัดทำกลไกเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าอบรมเกี่ยวกับการปฏิบัติตามแนวทางการปฏิบัติการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) เนื่องจากขาดความรู้ ความเข้าใจและไม่ทราบถึงข้อดี/ผลประโยชน์ที่จะได้รับ รวมถึงเกษตรกรไม่ให้ความสำคัญต่อการผลิตสินค้าตามมาตรฐาน GAP เพราะไม่พบช่องทางในการจำหน่ายสินค้าที่ให้ราคาผลผลิตสูงขึ้น จากการประเมินศักยภาพฯ คณะผู้วิจัยได้เพิ่มขั้นตอนจากระบบและกลไกเดิม 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและขั้นตอนการส่งเสริมด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์ช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าโดยทำงานประสานงานกับเจ้าหน้าที่การเกษตรระดับอำเภอและจังหวัด ผลจากขั้นตอนการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับ GAP พบว่า ร้อยละ 86 ของเกษตรกรได้มีความรู้ความเข้าใจถึงประโยชน์และเห็นถึงความสำคัญของการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยมากขึ้น พร้อมทั้งนำความรู้และหลักการไปปรับใช้ในกระบวนการทางการเกษตร รวมทั้งเตรียมตัวสู่การรับรองมาตรฐานฯต่อไป ผลจากขั้นตอนส่งเสริมด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์ช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าปลอดภัย พบว่า เกษตรกรได้รับความรู้เกี่ยวกับช่องทางการจัดจำหน่ายมากขึ้นคิดเป็นร้อยละ 82 และทราบถึงวิธีการปรับใช้กับการขายสินค้าเพื่อให้ได้ราคาหรือผลกำไรที่สูงขึ้นได้ เป็นการเชื่อมช่องว่างในด้านความรู้และความเข้าใจในหมู่เกษตรกร ช่วยให้ยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ปลอดภัยและมีช่องทางการจัดจำหน่ายที่มากขึ้น สิ่งนี้มีส่วนช่วยในเป้าหมายโดยรวมในการเพิ่มประสิทธิภาพและส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยในภาคประมงพืชและปศุสัตว์

คำสำคัญ: การตรวจรับรองมาตรฐานการเกษตร, ระบบและกลไกสนับสนุนการเตรียมความพร้อม, สุพรรณบุรี

Published Online: 4 ธันวาคม 2567

ISSN: 3057-0778

แทนทัศน์ เพียกขุนทด^{1,*}

¹คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

(Tantus_pie@dusit.ac.th)

รุ่งเกียรติ แก้วเพชร¹

¹คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

(Rungkiat_Kaw@dusit.ac.th)

จิตา พูเฒ่า²

²โรงเรียนการเรือน มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

(Tita_Foo@dusit.ac.th)

*Corresponding Author

Received date: 19 มีนาคม 2567

Revised date: 15 พฤศจิกายน 2567

Accepted date: 20 พฤศจิกายน 2567

1. บทนำ

ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ผู้บริโภคได้แสดงความกังวลมากขึ้นเกี่ยวกับอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพ ความปลอดภัยของอาหาร และคุณภาพของผลิตภัณฑ์อาหารควบคู่ไปกับอัตราการรู้หนังสือและระดับการศึกษาที่สูงขึ้นของผู้บริโภค การเจ็บป่วยและโรคที่เกิดจากอาหารที่เกิดขึ้นซ้ำควบคู่ไปกับการระบาดใหญ่ของโควิด-19 ทั่วโลกในปัจจุบัน ได้สร้างความตระหนักรู้ถึงปัญหาด้านความปลอดภัยของอาหารในหมู่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด รวมถึงผู้ผลิต ผู้แปรรูป ผู้ค้าปลีก และผู้บริโภค สิ่งนี้ไม่เพียงแต่ลดความเชื่อมั่นของผู้บริโภคในเรื่องความปลอดภัยของอาหาร แต่ยังทำให้เกิดข้อกังวลที่สำคัญมากขึ้นเกี่ยวกับความยั่งยืนของอุตสาหกรรมอาหารและการค้า

ความยั่งยืนของการผลิต การตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อม และสวัสดิภาพสัตว์ถือเป็นข้อกังวลหลักทั่วโลก ซึ่งสะท้อนให้เห็นในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ (UN SDGs) สิ่งนี้แปลเป็นความเต็มใจที่จะจ่ายราคาที่สูงขึ้นสำหรับสินค้า 'พรีเมียม' ที่มาจากแหล่งที่ยั่งยืน การมุ่งเน้นที่เพิ่มขึ้นในเรื่องความปลอดภัยของอาหารและความยั่งยืนตลอดห่วงโซ่การผลิตทั้งหมดทำให้สามารถผลักดันให้เกิดตลาดใหม่ของผลิตภัณฑ์อาหารที่มีจริยธรรมที่ผลิตได้อย่างปลอดภัย

ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560–2579) ให้ความสำคัญกับการเพิ่มมูลค่าสินค้าการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผลิตภัณฑ์การเกษตรที่สร้างสรรค์เพื่อเพิ่มมูลค่าในการแข่งขันอย่างยั่งยืน การนำเสนอหลักฐานเกี่ยวกับระบบควบคุมความปลอดภัยของอาหาร เช่น แนวทางปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) กระบวนการผลิตที่ดี (GMP) ฯลฯ ให้กับผู้ค้าปลีกและผู้บริโภคถือเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อเพิ่มระดับความเชื่อมั่นในตลาดภายในประเทศของประเทศไทย จังหวัดสุพรรณบุรีถือเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีอาชีพทำการเกษตรเป็นหลัก ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดในปี พ.ศ. 2563 มีมูลค่า 91,602 ล้านบาท ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ อย่างไรก็ตามจังหวัดสุพรรณบุรีมีแหล่งน้ำธรรมชาติ การชลประทานเหมาะสมแก่การเกษตรและการประมง สามารถยกระดับและพัฒนาศักยภาพให้ประชากรมีการบริหารจัดการสินค้าทางการเกษตรให้เป็นผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์เพื่อเพิ่มมูลค่าในการแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

เกษตรกรจังหวัดสุพรรณบุรีประสบปัญหาจากการผลิตจนถึงการจำหน่าย จากความผันผวนด้านราคา ต้นทุนการผลิต และภัยธรรมชาติ ทำให้รายได้และผลผลิตลดลง ประสบภาวะขาดทุนเป็นหนี้สิน จากปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องดำเนินการพัฒนาศักยภาพการผลิตของเกษตรกรด้วยการสนับสนุน/ส่งเสริมเทคโนโลยีการผลิตภายใต้ต้นทุนที่เหมาะสม พัฒนาคุณภาพผลผลิตให้ปลอดภัยและได้มาตรฐาน โดยผ่านกระบวนการระบบมาตรฐานการเกษตร

ระบบมาตรฐานการเกษตรเป็นแนวทางปฏิบัติที่กำหนดไว้เพื่อให้แน่ใจว่าผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรมีคุณภาพและความปลอดภัย มีมาตรฐานการเกษตรมากมายที่ใช้ทั่วโลก มาตรฐานที่สำคัญ ได้แก่ มาตรฐานการเกษตรที่ดี (GAP) เป็นมาตรฐานที่ครอบคลุมถึงแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดสำหรับการผลิตพืชและสัตว์ GAP ช่วยให้เกษตรกรผลิตอาหารที่ปลอดภัยและมีคุณภาพสูง มาตรฐานการเกษตรอินทรีย์ เป็นมาตรฐานที่กำหนดวิธีการผลิตพืชและสัตว์โดยไม่ใช้สารเคมีสังเคราะห์หรือยาปฏิชีวนะ ผลิตภัณฑ์อินทรีย์เป็นที่ต้องการของผู้บริโภคจำนวนมากที่ต้องการหลีกเลี่ยงสารเคมีในอาหารของตน มาตรฐานการรับรองอาหารปลอดภัย (HACCP) เป็นมาตรฐานที่ช่วยให้ธุรกิจอาหารระบุและควบคุมอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับความปลอดภัยของอาหาร HACCP ช่วยให้ธุรกิจอาหารผลิตอาหารที่ปลอดภัยและป้องกัน การปนเปื้อน มาตรฐานเหล่านี้ครอบคลุมทุกขั้นตอนของกระบวนการผลิต ตั้งแต่การเพาะปลูกและการเลี้ยงสัตว์ไปจนถึงการเก็บเกี่ยว การแปรรูป และการจำหน่าย การปฏิบัติตามมาตรฐานการเกษตรที่ดีสามารถช่วยเกษตรกรเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุน ผลิตภัณฑ์ที่ได้เป็นที่ต้องการของผู้บริโภคและธุรกิจอาหารมากขึ้นช่วยให้เกษตรกรและธุรกิจอาหารเข้าถึงตลาดใหม่รวมทั้งได้ช่วยปกป้องสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของมนุษย์ให้เกิดความยั่งยืนที่เพิ่มขึ้น

ระบบแนวทางปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Aqua/Agricultural Practices : GAP) ทั้งในด้านประมงพืช และปศุสัตว์ในประเทศไทย เป็นมาตรฐานที่กำหนดขึ้นเพื่อให้เกษตรกรปฏิบัติตามเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและปลอดภัยต่อผู้บริโภค และเพื่อปกป้องสิ่งแวดล้อม โดยมีองค์ประกอบคือ การจัดการสิ่งแวดล้อม การคัดเลือก

พันธูกรรม การจัดการในระบบการผลิต การจัดการสุขอนามัยและการป้องกันโรค การจัดการหลังการเก็บเกี่ยวและการ
บันทึกข้อมูล โดยขับเคลื่อนกลไกดำเนินงานผ่านหน่วยงานด้านการเกษตรของรัฐ ได้แก่ กรมประมง กรมวิชาการ
การเกษตรและกรมปศุสัตว์

Almerice (2020) ตรวจสอบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำ GAP มาใช้ในการผลิตพืชของเกษตรกรในจังหวัดเพชรบุรีโดยใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เพื่อระบุลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีอิทธิพลต่อการนำ GAP ไปใช้พบว่า ประสิทธิภาพการทำฟาร์มและพื้นที่เพาะปลูกและการเป็นสมาชิกองค์กรเกษตรกรรม เป็นปัจจัยที่มีผลกระทบอย่างมากต่อการนำ GAP ไปใช้อย่างมีนัยสำคัญและการนำ GAP มาใช้ในการผลิตพืช และเกษตรกรส่วนใหญ่ตระหนักถึงความสำคัญของมาตรฐาน GAP การปฏิบัติตามแนว GAP สามารถเข้าถึงตลาดที่กว้างขึ้น แต่การรวบรวมข้อมูลทำได้ยากโดยเฉพาะกับเกษตรกรที่มีอายุมาก รวมทั้งกระบวนการขอรับ GAP ใบรับรองจาก DOAE ซับซ้อนเกินไป ในด้านปศุสัตว์ Suppadit et.al. (2006) พบว่า ปัจจัยด้านการศึกษา รายได้ครัวเรือน รายได้จากการเลี้ยงโคเนื้อ ขนาดฟาร์ม จำนวนแหล่งข้อมูลที่ทำให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงโคเนื้อ และโอกาสในการรับคำแนะนำเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการปฏิบัติตามแนวทาง GAP ของผู้เลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรหินลาด ในจังหวัดนครราชสีมา สำหรับผลการศึกษาของ Booncharoen and Kumar, (2021) ที่ศึกษาแนวทางปฏิบัติในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดี (GAP) ตามการปฏิบัติตามที่จัดขึ้นโดยกลุ่มย่อยของผู้เลี้ยงกุ้งที่ได้รับการรับรอง Thai GAP พบว่าข้อกังวลหลัก ได้แก่ ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการเปลี่ยนแปลงแนวทางปฏิบัติและการรับรองความปลอดภัยของฟาร์ม ความผันผวนของตลาด และความผันผวนของราคา เห็นได้ชัดว่าประเด็นสำคัญยังคงอยู่เกี่ยวกับต้นทุน แต่เกษตรกรทุกคนยังยินดีที่จะนำ GAP มาใช้เพื่อสร้างฟาร์มที่ผ่านการรับรองที่ปลอดภัยยิ่งขึ้น แม้จะมีการกำหนดมาตรฐานและแนวทางปฏิบัติอย่างชัดเจน แต่ก็ยังเผชิญกับปัญหาหลายประการที่อาจขัดขวางการนำไปใช้และการรับรอง GAP ในฟาร์มเกษตรกรอย่างมีประสิทธิภาพ อาทิเช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่อาจส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี การบันทึกข้อมูลเป็นภาระเพิ่มเติมสำหรับเกษตรกร และอาจทำให้เกิดความยุ่งยากในการปฏิบัติ การฝึกอบรมที่เข้าถึงได้ง่ายและสม่ำเสมอ การสนับสนุนจากภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้องไม่เพียงพอหรือไม่เข้าถึงทุกพื้นที่ ทำให้เกษตรกรไม่สามารถปฏิบัติตามมาตรฐานได้อย่างเต็มที่ ในปี 2567 มีเกษตรกรที่ได้รับมาตรฐาน GAP ทั้งสิ้น 2,335 ราย จากจำนวนเกษตรกรทั้งหมดของจังหวัดสุพรรณบุรี 86,465 ครัวเรือน โดยเป็นเกษตรกรที่ได้รับรองด้านพืช 818 ราย ด้านการประมง 933 ราย และด้านปศุสัตว์ 584 ราย (Suphan Buri Provincial Agriculture & Cooperatives Office, 2024)

จากทิศทางการกล่าว ผู้วิจัยมีแนวคิดที่จะสร้างระบบและกลไกในการส่งเสริมการผลิตของเกษตรกรให้ได้มาตรฐานทางการเกษตรทั้งในด้านการประมง พืช และปศุสัตว์ ที่โดดเด่นในจังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อพัฒนาสินค้าทางการเกษตรให้มีระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขีดความสามารถในด้านเกษตรปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี

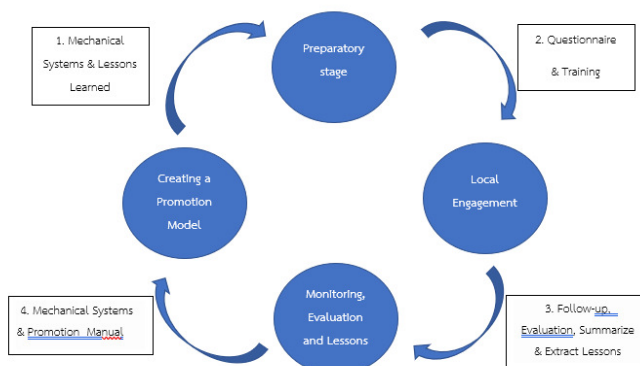

Figure 1 Conceptual framework of the research

วัตถุประสงค์

สร้างระบบและกลไกเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพส่งเสริมกระบวนการมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย ในกลุ่มประมง พืช และปศุสัตว์ รวมทั้งสร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยจากเกษตรกรกลุ่มต่าง ๆ

2. วิธีการวิจัย

ระบบและกลไกสนับสนุนการเตรียมความพร้อมเพื่อการตรวจรับรองมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรสำหรับเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี แบ่งการดำเนินการออกเป็นกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

1. ทำการประเมินศักยภาพของกลุ่มเป้าหมายโดยใช้เครื่องมือในการประเมิน ได้แก่ แบบประเมินเพื่อทราบถึงศักยภาพของกลุ่มเป้าหมายในด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย วิธีการปฏิบัติ การเข้าถึงแหล่งข้อมูลต่าง ๆ และการติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ขอบเขตการวิจัยผู้วิจัยศึกษาเฉพาะในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ นักวิชาการ จำนวน 9 คน และเกษตรกร จำนวน 75 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม โดยผ่านขั้นตอนการปรับปรุงของเครื่องมือ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยเทคนิคสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การวิจัยเชิงปริมาณ มีการวิเคราะห์แบบสอบถามหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และมีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา

2. สร้างระบบและกลไกการส่งเสริมมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย วางแผนในการสร้างระบบและกลไกเพื่อการส่งเสริมมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย โดยพิจารณาจากการประเมินศักยภาพของกลุ่มเป้าหมาย ทำการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล พิจารณาสื่อ คู่มือและองค์ความรู้ที่มีอยู่ในปัจจุบัน ติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานฝึกอบรม หน่วยงานตรวจรับรองและประเมินมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย และจัดทำเป็นคู่มือการส่งเสริมมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย โดยแยกเป็น 3 ระบบ ได้แก่ กลุ่มพืช กลุ่มปศุสัตว์ และกลุ่มการประมง

3. จัดกิจกรรมส่งเสริมมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย นำระบบและกลไกการส่งเสริมมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย ไปสู่การปฏิบัติ โดยมีการแจกคู่มือการส่งเสริมมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย/แอปพลิเคชัน การบรรยายให้ความรู้โดยวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญในการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และมีฐานกิจกรรมเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้ลงมือปฏิบัติ และมีการประเมินผลจากการจัดกิจกรรม

3. ผลการวิจัย

3.1 การประเมินศักยภาพของกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ นักวิชาการ จำนวน 9 คน และเกษตรกร จำนวน 75 คน แบบประเมินแบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติการผลิตที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) โดยตอนที่ 1 และ 2 ลักษณะแบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิด (Open End) และเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) ส่วนตอนที่ 3 แนวทางการปฏิบัติการผลิตที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมีเกณฑ์ในการกำหนดค่าของน้ำหนักของการประเมินเป็น 10 ระดับตามวิธีของ ลิเคิร์ท (Likert) ได้เป็น

ระดับการปฏิบัติ	ค่าน้ำหนักคะแนนของตัวเลือกตอบ
ไม่มี	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 0 คะแนน
บางครั้ง	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 5 คะแนน
ทุกครั้ง	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 10 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมาย เพื่อจัดระดับการปฏิบัติช่วงคะแนน ดังต่อไปนี้

คะแนนเฉลี่ย 0.00-3.33 แปลความหมายว่า มีการปฏิบัติน้อย

คะแนนเฉลี่ย 3.34-6.66 แปลความหมายว่า มีการปฏิบัติปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 6.67-10.00 แปลความหมายว่า มีการปฏิบัติมาก

งานวิจัยครั้งนี้เน้นประเมินศักยภาพของกิจการปศุสัตว์และประมงเป็นหลักเนื่องจากมีมูลค่าและมีผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องมากกว่าเกษตรกรที่ปลูกพืชที่ทำเป็นกิจการขนาดเล็กในครัวเรือน จากการประเมินศักยภาพกลุ่มเกษตรกรกลุ่มพืชมีผู้มาร่วมตอบแบบสอบถามต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดจึงมีการปรับเปลี่ยนจากแบบสอบถามที่ออกแบบไว้ เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกทั้งหมด 10 คน พบว่า กลุ่มส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 80 ช่วงอายุตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป มีสถานภาพสมรส จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ระดับการศึกษา ประถมศึกษา จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50 โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 70 พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าอบรมเกี่ยวกับการปฏิบัติตามแนวทาง GAP เนื่องจากขาดความรู้ ความเข้าใจ และไม่ทราบถึงข้อดี/ผลประโยชน์ที่จะได้รับการปฏิบัติตามแนวทางการปฏิบัติการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) รวมถึงเกษตรกรไม่เห็นความสำคัญในการดำเนินการผลิตสินค้าตามมาตรฐาน GAP เพราะไม่เห็นช่องทางในการจำหน่ายสินค้าที่ส่งผลให้ราคาผลผลิตที่สูงขึ้น การปฏิบัติตามแนวทางการปฏิบัติการเกษตรที่ดีมีบางด้านที่เกษตรกรมีการปฏิบัติในระดับมากอยู่แล้ว เช่น ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ด้านการเก็บรักษาและการขนย้ายผลผลิตภายในแปลงเพาะปลูก และด้านสุขลักษณะส่วนบุคคล อย่างไรก็ตาม ในด้านการบันทึกข้อมูล ทางเกษตรกรยังไม่มี การปฏิบัติ เนื่องจากทางเกษตรกรไม่ทราบว่าต้องบันทึกอะไรบ้าง และบันทึกอย่างไร รวมถึงต้องทำแบบบันทึกอย่างไร นอกจากนั้นเกษตรกรยังมีปัญหาและอุปสรรคในบางด้าน ได้แก่ ด้านการใช้วัตถุดิบทรายทางการเกษตร ด้านการจัดการกระบวนการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตคุณภาพ และด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว เนื่องจากเกษตรกรไม่มีความรู้ ไม่ทราบถึงวิธีปฏิบัติ และต้องการคำแนะนำการดำเนินการจึงมีการเพิ่มขึ้นตอนจากระบบและกลไกเดิม 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยกับเกษตรกร และขั้นตอนการส่งเสริมด้านการตลาด และประชาสัมพันธ์ช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าปลอดภัยสำหรับกลุ่มพืช โดยทำงานประสานงานกับเจ้าหน้าที่ทางการเกษตรระดับอำเภอ และจังหวัด โดยผลจากการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับ GAP พบว่า เกษตรกรได้มีความรู้ ความเข้าใจถึงประโยชน์และข้อดี และเห็นถึงความสำคัญของการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยมากขึ้น และพร้อมที่จะนำความรู้และหลักการไปปรับใช้ในกระบวนการทางการเกษตร และเตรียมเพื่อเข้าสู่การรับรองมาตรฐานสินค้าค้าเกษตรปลอดภัยต่อไป และ พบว่า เกษตรกรได้รับความรู้เกี่ยวกับช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรปลอดภัยมากขึ้น และทราบถึงวิธีการปรับใช้กับการขายสินค้าเพื่อให้ได้ราคาหรือผลกำไรที่สูงขึ้นได้

ส่วนกลุ่มประมง จากการประเมินศักยภาพกลุ่มเกษตรกรทั้งหมด 30 คน พบว่า กลุ่มส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 60 ส่วนใหญ่อยู่ช่วงอายุต่ำกว่า 30 ปี มีสถานภาพโสด จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 60 ระดับการศึกษาประถมศึกษา จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 60 โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 - 20,000 บาท จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 80 เกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่เคยได้รับการรับรองมาตรฐาน(GAP) ศักยภาพในการปฏิบัติทางการเกษตรในระดับอยู่ในระดับมาก เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า บางส่วนจากการประเมินศักยภาพที่เคยได้รับการฝึกอบรมตามแนวทาง GAP ได้ผลสอดคล้องกับ Booncharoen and Kumar, (2021) กล่าวคือ ประสิทธิภาพของเกษตรกรที่มีเกี่ยวกับวิธีการทำฟาร์มตามแนวทาง GAP ส่งผลให้เกิดมุมมองและทัศนคติที่ดีโดยเกษตรกรทุกคนยังยินดีที่จะนำ GAP มาใช้เพื่อสร้างฟาร์มที่ผ่านการรับรองที่ปลอดภัยยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามกลุ่มเกษตรกรที่ยังไม่เคยเข้ารับการอบรมทั้งหมด มีความสนใจในการเข้าอบรมตามแนวทาง GAP เพราะอยากมีความรู้เพิ่มเติม และต้องการพัฒนาผลผลิตให้สูงขึ้น เกษตรกรโดยส่วนใหญ่มีปัญหาและอุปสรรคในดำเนินการในด้านการจดบันทึกข้อมูล ที่ผ่านการอบรมตามแนวทางของ GAP แล้ว พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการทำ GAP คือ การขอ

ใบรับรอง GAP มีขั้นตอนดำเนินการที่ซับซ้อน ส่วนเกษตรกรที่ไม่เคยเข้ารับการอบรม มีความเห็นว่าการความช่วยเหลือจากทางภาครัฐ ในการจัดอบรมให้ความรู้ คำแนะนำในด้าน GAP

แนวทางการปฏิบัติการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) ในด้านนวัตกรรมการ พบว่า ทางจังหวัดมีโครงการจัดอบรม GAP ให้กับเกษตรกรเป็นประจำทุกปี โดยมีเกษตรกรเข้าร่วมอบรมปีละ 100 คน ประกอบไปด้วยผู้ที่ยังไม่ผ่านการอบรม และผู้ที่ต้องการต่ออายุใบรับรอง GAP เกษตรกรบางส่วนไม่เข้าร่วมโครงการจัดอบรม GAP เนื่องจากเห็นว่าการได้รับใบรับรอง GAP ไม่ช่วยให้ราคาสินค้าสูงขึ้น ไม่ทราบถึงช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้าที่ได้รับการรับรอง GAP ต้องมีการบันทึกข้อมูลจำนวนมากและไม่คุ้มกับการลงทุนในการปฏิบัติตามแนว GAP ส่วนในด้านเกษตรกร พบว่า ในข้อกำหนดของแนวทางเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีทั้ง 7 ด้าน มีบางด้านที่เกษตรกรมีการปฏิบัติในระดับมากอยู่แล้ว เช่น สถานที่ การจัดการการเลี้ยงทั่วไป อาหาร การให้อาหารและการใช้สารเคมี การจัดการสุขภาพ และการแก้ไขปัญหาโรคภัย อย่างไรก็ตามเกษตรกรต้องการทราบถึงวิธีปฏิบัติ และต้องการคำแนะนำในด้านการบันทึกข้อมูลเป็นลายลักษณ์อักษร งานวิจัยนี้ได้ใช้การฝึกอบรมเพิ่มเติมจากจำนวนที่เป็นเป้าหมายของทางจังหวัด จากการรวบรวมรายชื่อของทางประมงอำเภอต่างๆ โดยกิจกรรมฝึกอบรมเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับเกษตรกรในการขอการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดี (Good Aquacultural Practices: GAP) และจากการประเมินกิจกรรม พบว่าเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจภายหลังฝึกอบรมและสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้

แนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคเนื้อ (Good Agricultural Practices for Beef Cattle Farm) (สำหรับเกษตรกร ผู้เลี้ยงโคเนื้อ) เกษตรกรตอบแบบสอบถาม 35 คน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ 1. ด้านประชากรศาสตร์ พบว่าจำนวนเกษตรกรเพศชายมีมากกว่าเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 68.60 โดยส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 51 ปีขึ้นไป มีระดับการศึกษาจบชั้นประถมศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.29 และรายได้ส่วนใหญ่อยู่ที่ 10,001-20,000 บาทต่อเดือน 2. ด้านข้อมูลการเลี้ยงฟาร์มโคเนื้อ พบว่า เกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อชนิดโคขุนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.29 โดยเกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ 18-34 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 45.71 มีจำนวนโคเนื้อในฟาร์ม 10-20 ตัว คิดเป็นร้อยละ 48.57 มีพื้นที่ปลูกพืชอาหารสัตว์ มากกว่า 5 ไร่ คิดเป็น ร้อยละ 22.86 ในด้านประสิทธิภาพการเลี้ยงโคเนื้อ พบว่าเกษตรกรที่มีประสิทธิภาพการเลี้ยงอยู่ในช่วง 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.72 ด้านการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคเนื้อ (GAP) พบว่าเกษตรกรทั้งหมดยังไม่เคยได้รับการรับรองมาตรฐานฟาร์มโคเนื้อ(GAP) ด้านการฝึกอบรมมาตรฐานฟาร์มโคเนื้อ(GAP) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรม อีกทั้งเกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาด้านเงินทุนมากที่สุด และส่วนที่ 3 แนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคเนื้อ (Good Agricultural Practices for Beef Cattle Farm) ปัญหาของเกษตรกรที่ไม่มีศักยภาพในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีคือ ด้านสุขภาพสัตว์ และการบันทึกข้อมูล เนื่องจากกลุ่มปศุสัตว์เกษตรกรทั้งหมดยังไม่เคยได้รับการรับรองมาตรฐานฟาร์มโคเนื้อ (GAP) ศักยภาพในการปฏิบัติทางการเกษตรในระดับอยู่ในระดับปานกลาง จึงจัดกิจกรรมให้ความรู้ตามระบบและกลไกในการส่งเสริมมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย ตามแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคเนื้อ (Good Agricultural Practices for Beef Cattle Farm) ดำเนินการบรรยายให้ความรู้ ฐานกิจกรรมเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้ลงมือปฏิบัติ ของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายผู้เลี้ยงโคเนื้อ ในจังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อยกระดับให้เป็นฟาร์มมาตรฐาน มีหลักการปฏิบัติการเลี้ยงที่ดี ตลอดจนการได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานรัฐ ในเรื่องของความรู้การเลี้ยงโคเนื้อ ไม่ว่าจะเป็นสายพันธุ์ การเลี้ยงในแต่ละช่วง การจัดฟาร์ม การป้องกันโรค อาหารสำหรับโคเนื้อ และระบบการป้องกันโรค เพื่อช่วยให้โคที่มีคุณภาพตรงตามที่ต้องการ และสามารถช่วยลดต้นทุนในการผลิตได้

3.2 ระบบและกลไกการส่งเสริมมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย

จากการประเมินศักยภาพพบว่า ในระบบกลไกเดิมทางจังหวัดมีโครงการจัดอบรม GAP ให้กับเกษตรกรเป็นประจำทุกปีแก่ผู้สนใจที่ลงทะเบียนคัดเลือกมาจากหน่วยงานของกระทรวงเกษตรระดับอำเภอโดยมีจำนวนผู้เข้าอบรมในแต่ละปีตามเป้าหมายตัวชี้วัดที่กำหนดมาจากกระทรวงและในหน่วยงานเกษตรระดับจังหวัดเป็นผู้สั่งการ แต่พบว่าการประชาสัมพันธ์ยังไม่ครอบคลุมถึงเกษตรกรทั้งหมดที่ความประสงค์เข้าสู่ระบบ GAP อีกทั้งเกษตรกรส่วนใหญ่ยัง

ประกอบกิจการในรูปแบบเดิม ขาดความรู้ความเข้าใจในระบบมาตรฐานการเกษตร คณะผู้วิจัยจึงสร้างระบบและกลไกการส่งเสริมมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยเพื่อวางแผนในการสร้างระบบและกลไกเพื่อการส่งเสริมมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยเป็น 3 ระบบ ดังนี้แสดงใน Figure 2-4

3.3 การจัดกิจกรรมส่งเสริมมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย

เป็นการนำระบบและกลไกการส่งเสริมมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยไปสู่การปฏิบัติ โดยระบบและกลไกการเตรียมความพร้อมการขอรับมาตรฐานการเกษตรกลุ่มพืช ได้จัด 2 กิจกรรม คือ

1. การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยกับเกษตรกรโดยตรงและผ่านสื่อต่าง ๆ โดยนำแผนป้ายประชาสัมพันธ์ (Roll up) ที่ทางคณะผู้วิจัยจัดทำขึ้น ไปประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยกับเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรรับรู้และเข้าใจถึงประโยชน์และข้อดี และเห็นถึงความสำคัญของการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย โดยทางคณะผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อไปช่วยเกษตรกรอำเภอในการประชาสัมพันธ์วันที่ 7 มิถุนายน 2566 ที่สำนักงานเกษตรอำเภอศรีประจันต์ ตำบลวังน้ำขับ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีผู้เข้าร่วมโครงการจำนวน 25 ราย

2. การส่งเสริมด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์ โดยจัดทำโครงการอบรมการตลาดยุคใหม่และการบริหารช่องทางการจัดจำหน่าย สำหรับสินค้าเกษตรปลอดภัย กลุ่มพืช ดำเนินการจัดกิจกรรมในวันที่ 25 มิถุนายน 2566 ณ ห้องประชุม องค์การบริหารส่วนตำบลดอนตาล อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีผู้เข้าร่วมรวมทั้งสิ้น 10 ราย เพื่อให้ทางเกษตรจังหวัดเพิ่มขึ้นตอนนีในระบบและกลไกการส่งเสริมมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยกลุ่มพืช และทำการส่งเสริมให้เกษตรกรเห็นช่องทางการจำหน่ายสินค้า GAP ที่มีผลให้ราคาผลผลิตที่สูงขึ้น

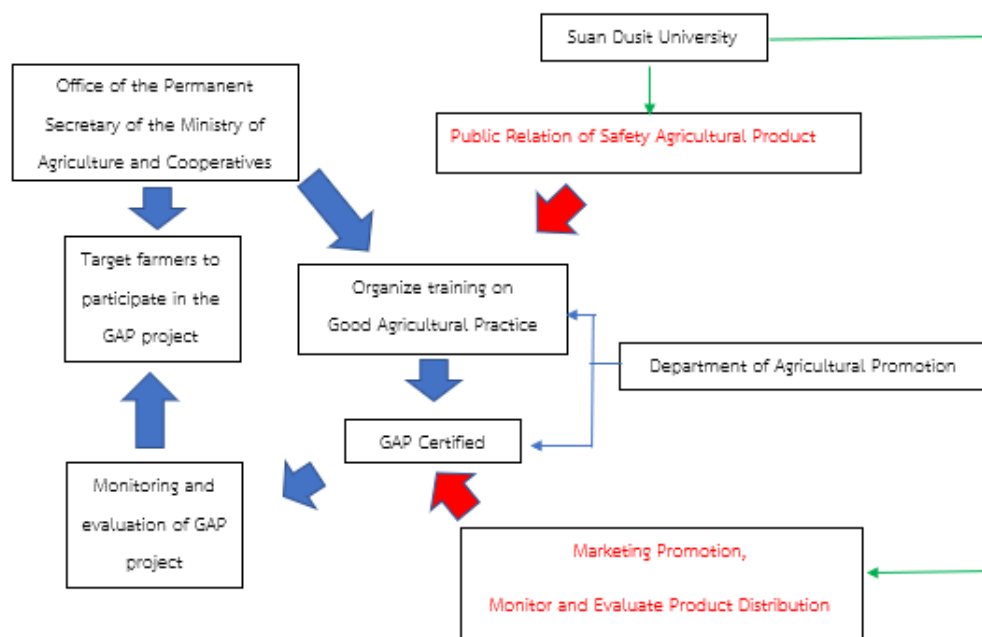

Figure 2 Systems & mechanisms to support preparation for Good Agricultural Practice

ระบบและกลไกการเตรียมความพร้อมการขอรับมาตรฐานการเกษตรกลุ่มประมง ได้จัด 1 กิจกรรม คือ การเตรียมความพร้อมเพื่อการตรวจรับรองมาตรฐานการเกษตร กลุ่มการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ตี ในวันที่ 31 สิงหาคม 2566 ณ สำนักงานประมง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งสิ้น 105 คน รวมทั้งมีการแจกคู่มือการเตรียมความพร้อมการเข้าสู่มาตรฐานการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีให้กับผู้เข้าร่วมอบรม

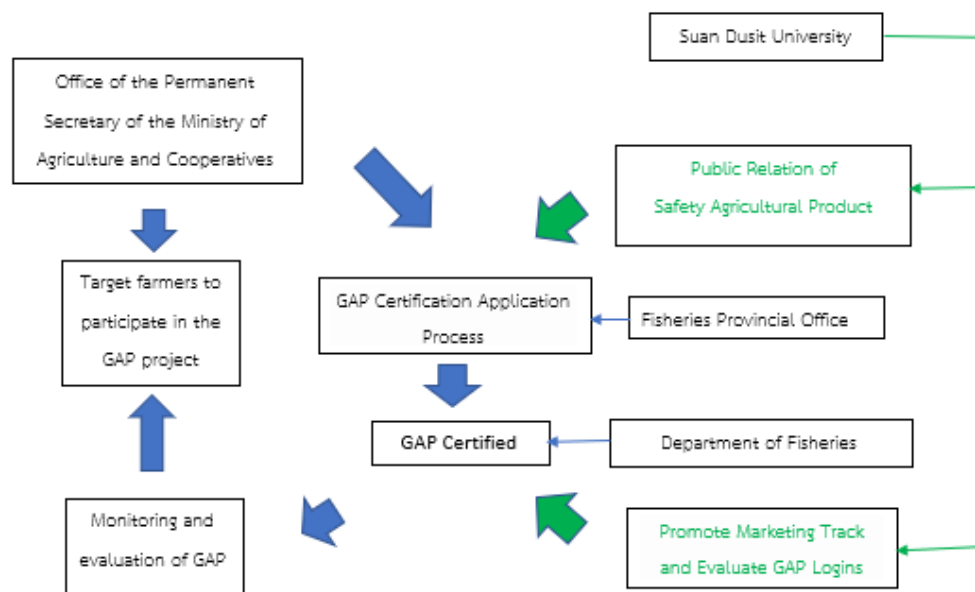

Figure 3 Systems & mechanisms to support preparation for Good Aquacultural Practice

ระบบและกลไกการเตรียมความพร้อมการขอรับมาตรฐานการเกษตรกลุ่มปศุสัตว์ ได้จัด 1 กิจกรรม คือ กิจกรรมให้ความรู้ตามระบบและกลไกในการส่งเสริมมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย ตามแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคเนื้อ (Good Agricultural Practices for Beef Cattle Farm) ดำเนินการบรรยายให้ความรู้ ฐานกิจกรรมเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้ลงมือปฏิบัติ ของเกษตรกลุ่มเป้าหมายผู้เลี้ยงโคเนื้อ ในจังหวัดสุพรรณบุรี รวมทั้งสิ้น 35 ราย ในวันที่ 23 สิงหาคม 2566 ณ ศาลาประชาคมวัดบางขวาง ตำบลย่านยาว อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี

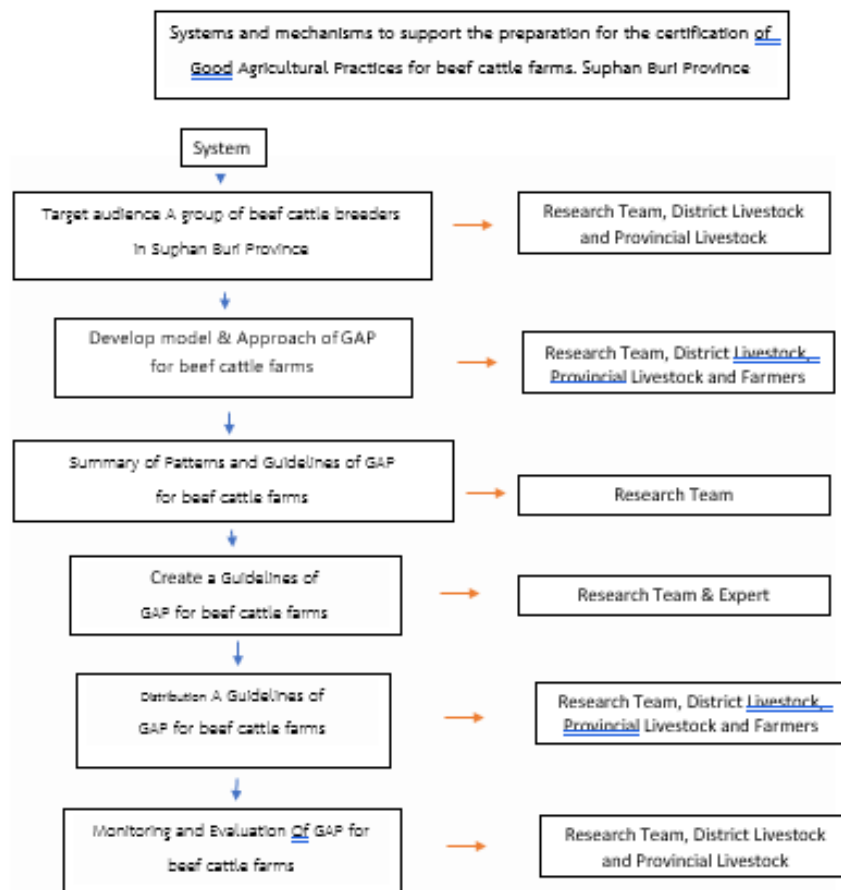

Figure 4 Systems & mechanisms to support preparation for good agricultural practices in livestock

การดำเนินงานมีผู้เข้าร่วมการถ่ายทอดระบบและกลไกการเตรียมความพร้อมการขอรับมาตรฐานการเกษตร 175 คน ให้คะแนนการประเมินด้านการฝึกอบรม และด้านวิทยากรได้รับคะแนนในช่วง 4.75 – 4.95 คะแนน ซึ่งอยู่ในระดับดีมาก (ร้อยละ 84) ส่วนด้านความรู้ความเข้าใจที่ได้รับการฝึกอบรม ผู้เข้าร่วมอบรมได้รับความรู้หลังการฝึกอบรมเพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 78

4. สรุปผลการวิจัย

จากการประเมินศักยภาพของกลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย การเข้าสู่มาตรฐานเกษตรปลอดภัยในกลุ่มต่างๆ พบว่า เกษตรกรไม่เห็นความสำคัญในการดำเนินการผลิตสินค้าตามมาตรฐาน GAP ควรสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรโดยให้เกษตรกรมองเห็นถึงการได้รับผลประโยชน์/ผลกำไรที่เพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตามกลุ่มเกษตรกรที่ยังไม่เคยเข้ารับการอบรมทั้งหมด มีความสนใจในการเข้าอบรมตามแนวทาง GAP เพราะอยากมีความรู้เพิ่มเติม และต้องการพัฒนาการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตที่สูงขึ้น เกษตรกรโดยส่วนใหญ่มีปัญหาและอุปสรรคในดำเนินการเกษตร ในด้านการจัดบันทึกข้อมูลทางการเกษตร เกษตรกรที่ผ่านการอบรมและปฏิบัติตามแนวทางของ GAP แล้วพบว่าปัญหาและอุปสรรคในการทำ GAP คือ การขอใบรับรอง GAP มีขั้นตอนดำเนินการที่ซับซ้อน ส่วนเกษตรกรที่ยังไม่เคยเข้ารับการอบรม มีความเห็นว่าการต้องการความช่วยเหลือจากทางภาครัฐในการจัดอบรมให้ความรู้และคำแนะนำในด้าน GAP

การสร้างระบบและกลไกการส่งเสริมมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 86) ไม่เคยเข้าอบรมเกี่ยวกับการปฏิบัติตามแนวทาง GAP เนื่องจากขาดความรู้ ความเข้าใจ และไม่ทราบถึง

ข้อดี/ผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการปฏิบัติตามแนวทางการปฏิบัติการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) รวมถึงเกษตรกรไม่เห็นความสำคัญในการดำเนินการผลิตสินค้าตามมาตรฐาน GAP เพราะไม่เห็นช่องทางในการจำหน่ายสินค้าที่ส่งผลให้ราคาผลผลิตที่สูงขึ้น สอดคล้องกับปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าสู่ระบบมาตรฐานการปฏิบัติทางเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้เลี้ยงกล้วยไม้ (วรารคณา, 2556) การดำเนินการจึงมีการเพิ่มขึ้นตอนจากระบบและกลไกเดิม 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยกับเกษตรกร และขั้นตอนการส่งเสริมด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์ช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าปลอดภัยสำหรับกลุ่มพืช โดยทำงานประสานงานกับเจ้าหน้าที่ทางการเกษตรระดับอำเภอและจังหวัด โดยผลจากการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับ GAP ตามรูปแบบของสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (2012) พบว่า เกษตรกรได้มีความรู้ ความเข้าใจถึงข้อดีและประโยชน์รวมทั้งเห็นถึงความสำคัญของการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยมากขึ้น (ร้อยละ 86) มีความพร้อมที่จะนำความรู้และหลักการไปปรับใช้ในกระบวนการทางการเกษตร เพื่อเตรียมตัวเข้าสู่การรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัยต่อไป นอกจากนี้ยังพบว่า เกษตรกรได้รับความรู้เกี่ยวกับช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรปลอดภัยเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 82 และการปรับใช้กับการขายสินค้าเพื่อให้ได้ราคาหรือผลกำไรที่สูงขึ้นได้

กลุ่มปศุสัตว์เกษตรกรทั้งหมดยังไม่เคยได้รับการรับรองมาตรฐานฟาร์มโคเนื้อ (GAP) ศักยภาพในการปฏิบัติทางการเกษตรในระดับอยู่ในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย 4.64) สอดคล้องกับ Suppadit และคณะ (2006) โอกาสในการรับคำแนะนำมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการปฏิบัติของผู้เลี้ยงโคเนื้อ จึงจัดกิจกรรมให้ความรู้ตามระบบและกลไกในการส่งเสริมมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย ตามแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคเนื้อ (Good Agricultural Practices for Beef Cattle Farm) ของกรมปศุสัตว์ (2022) ดำเนินการบรรยายให้ความรู้ ฐานกิจกรรมเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้ลงมือปฏิบัติ ของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายผู้เลี้ยงโคเนื้อ ในจังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อยกระดับให้เป็นฟาร์มมาตรฐาน มีหลักการปฏิบัติที่ดี ตลอดจนการได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานรัฐในเรื่องของความรู้การเลี้ยงโคเนื้อ ไม่ว่าจะเป็นสายพันธุ์ การเลี้ยงในแต่ละช่วง การการจัดฟาร์ม การป้องกันโรค อาหารสำหรับโคเนื้อ และระบบการป้องกันโรค เพื่อช่วยให้ได้โคที่มีคุณภาพตรงตามตลาดต้องการ และสามารถช่วยลดต้นทุนในการผลิตได้

ส่วนกลุ่มประมงได้ใช้การฝึกอบรมเพิ่มเติมจากจำนวนที่เป็นเป้าหมายของทางจังหวัด จากการรวบรวมรายชื่อของทางประมงอำเภอต่างๆ โดยกิจกรรมฝึกอบรมเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับเกษตรกรในการขอการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดี (Good Aquacultural Practices: GAP) ของกรมประมง (2022) และจากการประเมินการจัดกิจกรรมพบว่า เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจภายหลังการฝึกอบรมและสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้

ทั้งนี้การจัดกิจกรรมระบบและกลไกสนับสนุนการเตรียมความพร้อมเพื่อการตรวจรับรองมาตรฐานการเกษตรสำหรับเกษตรกรเพิ่มเติมจากระบบที่ดำเนินการอยู่แล้วในสามกลุ่มได้แก่ เกษตรกรที่ปลูกพืช ปศุสัตว์และประมง ควรนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมสำหรับเกษตรกรเพิ่มเติมจากระบบที่ดำเนินการอยู่แล้วในสามกลุ่ม ได้แก่ เกษตรกรที่ปลูกพืช ปศุสัตว์และประมง โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ในปัจุบันประมาณต่อ ๆ ไป สามารถเพิ่มปริมาณของเกษตรกรที่จะได้รับการรับรองมาตรฐานการเกษตรรวมทั้งได้คู่มือการส่งเสริมการเข้าสู่มาตรฐานการเกษตรจำนวน 3 เล่ม ที่เพิ่มศักยภาพของกลุ่มเป้าหมายในด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย วิธีการปฏิบัติ การเข้าถึงแหล่งข้อมูลต่าง ๆ และการติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องได้เป็นอย่างดี

5. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยสวนดุสิต เพื่อนร่วมงานทุกคนที่อำนวยความสะดวกและช่วยเหลือในการทำวิจัยครั้งนี้

ผลประโยชน์ทับซ้อน

ผู้เขียนขอยืนยันว่างานวิจัยนี้ไม่มีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับบทความนี้กับบทความอื่นๆ

REFERENCES

- Almerice, E. (2020). Factors affecting the adoption of GAP by grower in producing crops in Phetchaburi Province, Thailand. Master of Science (Bioscience for sustainable agriculture), Silpakorn University.
- Booncharoen, C., and Kumar A. (2021). Attitudes, Perceptions, and On-Farm Self-Reported Practices of Shrimp Farmers' towards Adoption of Good Aquaculture Practices (GAP) in Thailand. *Sustainability*. 13(9): 5194 ;<https://doi.org/10.3390/su13095194>.
- Department of Fisheries. (2022). Fisheries Department regulations on issuing certificates of good aquaculture practices for fisheries. Aquatic Animal Production (GAP) 2010. Retrieved December 10, 2022, from https://www4.fisheries.go.th/local/file_document/20210914145741_new.pdf. [In Thai].
- Department of Livestock Development. (2022). Manual for inspection and certification. Good agricultural practices for livestock for Inspection Unit. Agricultural Cooperative Assembly Printing House Thailand Limited: Bangkok. [In Thai].
- National Bureau of Agricultural Commodity and Food Standards Ministry of Agriculture and Cooperatives. (2012). Certification criteria Good Agricultural Practice Standards (Certification Scheme for Good Agricultural Practices). Retrieved December 10, 2022, From <http://www.acfs.go.th>. [In Thai].
- Suphan Buri Provincial Agriculture & Cooperatives Office. (2024) Retrieved June 10, 2024, From <https://www.opsmoac.go.th/suphanburi-dwl-preview-421991791795> [In Thai].
- Suppadit, T., Phumkokrak, N. and Pongsuk, P. (2006). Adoption of Good Agricultural Practices for beef cattle farming of beef cattle raising farmer in Tumbol Hindard, Dankhunthod district, Nakorn Rachasima Province, Thailand. *KMITL Sci. Tech. J*, 6 (2), 67-73.
- Worangkana Ruenthip. (2013). Factors affecting the decision to join the Good Agricultural Practices system of Thai orchid farmers. Kasetsart University/Bangkok.. DOI:https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_DOI=10.14457/KU.the.2013.446. [In Thai].